

Є.Р. Гримак, Алі Аль-Майяхі, аспірант,
(Національний авіаційний університет, Україна)

Перспективи відродження авіаційної галузі у післявоєнний період

В роботі розглянуто перспективи відродження авіаційної галузі у післявоєнний період, наведені завдання та цілі для розвитку авіаційної галузі, виокремлено шляхи відродження авіаційної галузі.

Кожна країна має свої конкурентні переваги на світовому ринку. Однією з головних переваг України є її конкурентоспроможність на світовому ринку, а саме багаторічний досвід та потужна матеріальна база авіаційної галузі. Україна має повний цикл розробки, серійного виробництва, експлуатації та обслуговування авіаційної техніки, а також розгалужену систему підготовки і перепідготовки авіаційних фахівців.

Повномасштабного вторгнення на територію України у 2022 році внесло кардинальні зміни в подальший розвиток авіаційної галузі. І справді, з першого дня війни промислові підприємства зазнали багатьох ударів ворога. Таким чином, льотно-випробувальна станція імені ДП «Антонова» стала зоною бойових дій, в результаті чого було знищено і серйозно пошкоджено багато зразків авіаційної техніки, в тому числі видатний літак «Мрія» [1, с. 215-217].

Під час військових дій розвиток авіаційного транспорту в українському народному господарстві майже призупинено та повністю скорочено авіаперевезення. Криза спричиняє високі економічні ризики в діяльності компаній та організацій авіаційного транспорту.

Ситуація в галузі авіаційного транспорту вимагає розробки стратегії переведення зв'язків між авіаційними та сервісними підприємствами в новий стан і розвитку нової системи, створеної після закінчення війни.

Варто зауважити, що на сьогоднішній день постійно розробляються та вдосконалюються документи державної політики щодо розвитку галузі авіаційного транспорту. Проте нові виклики, пов'язані з війною, визначили необхідність глобального бачення розвитку галузі авіатранспорту [2, с. 34-36].

Розвиток авіаційної промисловості вимагає дослідження та впровадження нових завдань управління компаній та галузі в цілому. Авіаційна галузь має визначити шляхи вирішення проблем ревіталізації та подальшого розвитку системи повітряного транспорту та її інфраструктури, виходячи з нових викликів, з якими зіткнувся бізнес під час війни.

Важливими завданнями, які постають перед авіаційною галуззю є:

- створення необхідних умов для подальшого розвитку системи повітряного транспорту та його інфраструктури;

- поетапне впровадження інституційної реформи повітряного транспорту шляхом удосконалення управління, розмежування функцій управління державою та економікою, розвитку конкуренції на ринку транспортних послуг;

- прискорення модернізації технічної бази авіаційного транспорту, розробка нових підходів до інноваційної та інвестиційної політики для досягнення цілей стратегії, у тому числі участь інвестиції капіталу в будь-якій формі не заборонені законодавством України;

- прискорення інтеграції підприємств на основі принципів взаємної вигоди, адаптування національного законодавства до умов існування інтегрованих структур, наблизивши його до стандартів, специфікацій, технічних характеристик та міжнародних економічних вимог у сфері авіації.

Доцільно наголосити, що важливого значення для авіаційної галузі набуває державне регулювання повітряного транспорту та його інфраструктури, яке має забезпечувати баланс між національними інтересами та інтересами бізнесу, а також ґрунтуватися на розподілі відповідальності у сфері повітряного транспорту [3, с. 140-143].

Основними цілями державного регулювання в розвитку авіатранспортного комплексу є:

- дії, спрямовані на збільшення прибутку в короткостроковій перспективі;

- дії, щодо реагування на зміни умов у транспортному секторі (зміни в податковому середовищі, тарифах і правилах повітряного транспорту, цінах на паливе тощо);

- прагнення до встановлення зв'язків між транспортними, промисловими, торговельними та постачальницько-збутовими структурами;

- інтеграційні зусилля в транспортно-логістичний ланцюг;

- превентивні заходи проти зовнішніх загроз;

- етапи розробки стратегії диверсифікації бізнесу;

- підвищення якості транспортних послуг;

- дії, щодо максимального використання потенціалу транспортних компаній;

- встановлення відносин між партнерами на основі взаємної вигоди;

- заходи щодо вдосконалення технології надання транспортних послуг;

- наукова інтеграція в авіації.

Пріоритетними напрямками державного регулювання в авіаційно-транспортному комплексі стануть такі заходи, як впровадження інноваційних та ресурсозберігаючих технологій, комплексних систем автоматизації процесів та управління якістю, розвиток інформаційних систем [4, с. 107-110].

Авіаційна галузь має стратегічне значення для економіки України. Тому лише за правильного підходу розвиток авіаційної галузі може стати одним із ключових факторів постконфліктного економічного відновлення України.

Беручи до уваги такі фактори, як: державна підтримка, відновлення інфраструктури, стимулювання попиту, розвиток людського капіталу, інновації та технології, наша держава зможе побудувати безпечну та конкурентоспроможну авіаційну галузь, яка стимулюватиме економіку зростання та розвитку нашої країни в післявоєнний період (рис.1).

Економіка авіатранспорту потребує формування свідомо диференційованого підходу до якості послуг з метою досягнення гармонізації

існуючої ресурсної бази з транспортними технологіями в контексті подальшого розвитку.

Рис. 1. Шляхи відродження авіаційної галузі

Слід також додати, що стабільне функціонування цієї галузі створить передумови для забезпечення рівня національної безпеки, оборони країни, охорони навколишнього середовища, збільшення надходжень до державного бюджету, а отже, підвищення кваліфікації на рівень життя всього населення (особливо за рахунок створення нових робочих місць).

Наразі, необхідно розробити справді національну авіаційну політику, створивши необхідні умови для стрімкого розвитку авіатранспортної галузі України у післявоєнний період [5, с. 101-104].

Ґрунтуючись на чіткому баченні бажаного стану внутрішнього ринку авіаперевезень та його взаємозв'язку з авіаційними ринками інших країн, особливо країн ЄС, та враховуючи особливості української системи щодо транспорту у системі країн ЄС, національна авіаційна політика повинна визначати коло інструментів, використання яких сприятиме ефективному

результату реалізації цієї політики. Його застосування має тривати певний період часу з необхідністю проведення аналізу та уточнення коригувань для досягнення поставлених цілей.

Також, доцільно наголосити, що важливим чинником розвитку авіації є міжнародна кооперація та цифровізація у літакобудуванні, яка на сьогодні є пріоритетним напрямком діяльності для розвитку авіабудівних підприємств України.

Пріоритетним завданням у воєнний час і після неї має стати розробка та реалізація спільних науково-технічних проєктів із зарубіжними партнерами, а також міжнародна кооперація у виробництві.

Перехід до використання цифрових технологій у виробництві літаків, при якому частина креслення замінюється тривимірною моделлю, що значно полегшує виробництво підготовки продукту, дозволяючи більш ефективно контролювати кожен етап, також усуває необхідність для передачі паперових документів. Це дозволяє компанії зменшити витрати на створення наукомістких продуктів, покращуючи якість та їх надійність, скорочуючи загальний інноваційний процес, за рахунок зменшення кількості циклів тестування та часу виходу на ринок [6].

Лише від подальшого посилення цифровізації та активного впровадження інформаційних технологій буде залежати ефективність роботи, якість управління життєвим циклом авіаційної техніки та оптимізація витрат.

Отже, широке застосування цифрових інформаційних технологій на авіабудівних підприємствах для виробництва авіаційної техніки та її комплектуючих, а також державна підтримка та ряд поставлених завдань, які необхідно вирішити, може стати головним інструментом підвищення конкурентоспроможності, та розвитку авіаційного сектора України в цілому.

Список літератури

1. Горбаль Н. І. Стан та перспективи розвитку авіатранспортної галузі України в умовах євроінтеграції, постпандемії та війни. *Проблеми та перспективи розвитку економіки: світові та національні аспекти* : праця Х міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 18 листопада 2023 р. Одеса, 2023 р. с. 215-217.
2. Павелко В. Використання міжнародного досвіду подолання наслідків COVID 19 для повосенного відновлення авіаційної галузі. *Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології* : праця XVIII наук.-практ. конф., м. Суми, 19-20 вересня 2023 р. Суми, 2023 р. с. 34-36
3. Петрик В. Л. Статистичний аналіз діяльності авіаційної галузі України в умовах нестабільного попиту на авіаперевезення. *Розвиток цифрової економіки: глобальні тренди та виклики для України*. Вісник : Економічні науки. Львів, 2023. с. 140-143.
4. Бекіров А.ІІІ. Цифровізація в авіабудуванні: необхідність і перспективи розвитку. *Економічні студії : Науково-практичний економічний журнал*. Львів, 2023. с. 107-110.

5. Бугайко Д.О. Екосистемний підхід до відродження авіабудівної галузі України з орієнтацією на майбутнє. *Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики* : праць II міжн. наук.-практ. конф., м. Кривий Ріг, 19 січня 2024 р. Кривий Ріг, 2024 р. с. 101-104.

6. Висоцька М.П. Аналіз та перспективи розвитку авіатранспортної галузі України. *Економіка та управління : проблеми сучасних трансформацій* : праць міжн. наук.-практ. конф., м. Київ, 5 березня 2022 р. Київ, 2022 р.